

Jomfruland nasjonalpark

Foto: Sigve Reiso, Naturarkivet.no

**Jomfruland
nasjonalpark**

Kart og informasjon
Velkommen inn i
Norges nasjonalparker

Velkommen til Jomfruland

Jomfruland nasjonalpark ligger ytterst i Kragerø og er en perle på Telemarkskysten. Parken ligger ut mot Skagerrak og strekker seg 27 km fra Bamble til Risør. Jomfruland byr på idyllisk kystlandskap med gode muligheter til å bade og oppleve spennende natur. Parken er lett tilgjengelig sommer som vinter. Ta turen opp i landemerket Jomfruland fyr for å få god oversikt over nasjonalparken og resten av skjærgården.

Titusenvis av mennesker besøker Jomfruland hvert år for å nyte sansenes og stillhetens rike. Små avstander og lite bakker gjør området tilgjengelig for de fleste. På fine sommerdager kan det være mye folk, mens andre årstider kan du være så godt som alene.

Jomfruland nasjonalpark har store arealer med grunne sjøområder. Disse sjøområdene har viktige økologiske funksjoner og er grunnlaget for fisk og skalldyr som vi mennesker høster av. Landarealet utgjør en liten del av parken, men med stor variasjon er områdene svært artsrike. Jomfruland

har skogshagemarker som er blant de fineste i landet og flott sandkyst.

Isbreen har formet et særegent landskap. Rullesteinstranda på utsiden av Jomfruland er den lengste ved Skagerrak. På Stangnes kan man finne jettegryter – hull i fjellet som har oppstått under isbreen.

Mye av Jomfruland og Stråholmen har gjennom tidene blitt beitet, slått og ryddet. På begge øyene er det fortsatt dyrehold. De mange steingjerdene deler inn det vakre landskapet og gir det særpreg.

Foto: Telemarksvisa

Stråholmen og Jomfruland.

Foto: Håkon Sundbo

Rullesteinstrand på Jomfruland.

Opplevelser

I Jomfruland nasjonalpark kan du oppleve, lære og nyte hele året. Hele 98 % av nasjonalparken ligger under vann, men det er gode muligheter til å besøke Jomfruland, Stråholmen og de mange holmene. Her kan både liten og stor utforske livet over og under vann. Her kan du fiske etter krabber og oppleve spennende spor etter istida.

Badetur til holmene

I pent vær kan du legge til med båt ved mange holmer. Flere er sikret og tilgjengelig for allmennheten og er merket med egne skilt. Det er båtfester og noen steder er det toaletter og avfallsdunker.

Jomfruland og Stråholmen

Øyene Jomfruland og Stråholmen er perfekt for en dagstur, også med barn. Ta med nistepakke, termos, kikkert, fotoapparat, badetøy og dykkermaske. Start turen ytterst med rullestrestrender og gå innover gjennom frodige skogshagemarker og åpne enger til sandstrendene på motsatt side av øyene. Det er mange fine stier. Gjør en rast og nyt naturen.

Fuglekikking

Jomfruland er et av stedene i Norge der det er observert flest fuglearter og er et eldorado for fuglekikkere. Ta en tur opp i fugletårnet ved Øytangen, helt nord på Jomfruland, og se om du finner noen spennende fugler.

Prøv fiskelykken

Prøv fisket i tareskogene, der det myldrer av sei, lyr og flyndrer – og skjell, krabber og hummer. Vær obs på å holde avstand til holmer der fugler har egg og unger.

Jettegryter

På Stangnes er det flott landskap med svaberg og flere jettegryter. Har du småbåt, kan du besøke svabergene på holmene utenfor Portør.

Jomfruland fyr

Midt på Jomfruland ligger den gamle fyrstasjonen Jomfruland fyr. Det står i dag to fyrtårn her. Gamletårnet er 22 meter høyt og ble bygget i 1838. I 1939 kom det nye fyrtårnet som rager hele 37 meter over bakken. Ta turen innom fyrtårnmuseet i gamletårnet for å lære mer om historien og for å oppleve den flotte utsikten over skjærgården i Kragerø. I Tårnskogen, like sør for fyret, ligger Tårntjernet, fylt med nøkkeroser. Tjernet sies å være inspirasjon til kunstneren Theodor Kittelsens verk "Nøkken". Hvis du ser godt etter kan du kanskje få et glimt av denne overnaturlige skapningen.

Foto: Jørn Erik Tangen

Sørstrand og Gåsholmen på Stråholmen.

Foto: Haakon Sundbo

Jomfruland fyr.

Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

Opplev naturen under vann med snorkel og dykkermaske.

Fakta & informasjon

Jomfruland nasjonalpark ble opprettet i 2016 og er 117 km².

Hvor ligger Jomfruland nasjonalpark?

På den ytre delen av kysten i Kragerø.

Hvordan kommer jeg meg dit?

Til Kragerø: Med ekspressbuss på E18 til Tangen. Videre med lokal buss til Kragerø. Ellers med bil på E18 til Gjerdemyra eller Tangen og videre til Kragerø.

Til Jomfruland: Rutegående ferge og hurtigbåt fra fergekaia sentralt i Kragerø. Fergene tar med sykler. Kommer du med egen båt, er det gjestebrygger ved Tårnbrygga.

Til Stangnes og Portør: Fra Tangen ved E18 med bil på fylkesveg 351 til Levang og videre på fylkesveg 254 mot Portør. Det er gratis parkering der stien til Stangnes starter og ved servicebygg på bakketoppen før Portør havn.

Du kan ta taxibåt fra Kragerø eller fra Valle i Bamble og ut til alle brygger i nasjonalparken. Kommer du med egen båt er det gjestebrygger på utsiden av moloen på Stråholmen.

Verneområder i nærheten

Stråholmen landskapsvernområde

Planlegg turen

ut.no

Turistinformasjon

Jomfruland nasjonalpark – jomfrulandnasjonalpark.no
Visit Telemark – visittelemark.no/kragero
ut.no

Forvaltning og oppsyn

Styret for Jomfruland nasjonalpark
Statens naturoppsyn: naturoppsyn.no - Send SMS til tlf. 950 01 881.

MILJØ-
DIREKTORATET

Plante- og dyreliv

I nasjonalparken kan du oppleve en «blå regnskog» i sjøen med blant annet tareskog og ålegrasenger. På land vokser sjeldne og truede plantearter som gul hornvalmue. Vår og høst er det mye fugl på trekk som mellomlander på Jomfruland og Stråholmen før de flyr videre. Det er også mange fuglearter som hekker her i sommerhalvåret.

Store tareskoger

Sjøen og sjøbunnen utgjør den klart største delen av nasjonalparken. Tareskoger preger de ytre områdene – disse er viktige økosystemer for fisk og skalldyr. Opptil 60 000 tonn tang og tare produseres i disse tareskogene i året. Taren driver ut i dypet eller inn på strendene. I dypet er taren grunnlag for rekefisket. Taren er historisk brukt som gjødsel i jordbruket.

Millioner av smådyr

I grunne områder er det ålegrasenger, som er spesielt viktige for småtorsk. På én kvadratmeter kan du finne titusener av snegler, muslinger og krepsdyr. Bløtbunnsområdene på innsiden av Jomfruland kan se livløse ut, men har nedgravd dyreliv som er viktig for fugler, krepsdyr og fisk. Skjellsandbanker er gyte- og oppvekstområder for fisk og blir brukt av hummer når de skifter skall og parrer seg.

Fugleliv

Jomfruland er et av stedene i Norge der det observeres flest ulike fuglearter, og flere enn 300 arter er registrert her.

Under vår- og høsttrekket er området spesielt livlig, mens sjeldne arter som rosenfink, nattergal og tornskate hekker her om sommeren. Også den eksotiske pirolen blir jevnlig observert. Hvis du er heldig får du kanskje øye på havørna, som hekker lenger inn i skjærgården. På høsten og vinteren er det mye sjørør - som er på den internasjonale rødlista for fugl.

Steinkobbe

Steinkobbe er den vanligste selarten i Norge og det finnes en fast bestand av denne kystselen i Jomfruland nasjonalpark. Steinkobba liker å ligge på holmer og skjær for å varme seg i sola, da er den lett gjenkjennelig med en karakteristisk bananform. Den jakter etter fisk på grunt vann nært land, så det er gode muligheter for å et glimt av denne akrobaten.

Planter

Mange besøker Jomfruland om våren for å oppleve den vakre hvitveisblomstringen. Det vokser også en rekke sjeldne planter i nasjonalparken, som blant annet strandtorn, sodaurt, jordbærkløver og gul hornvalmue.

Foto: Bjørn Erik Halvorsen

Gul hornvalmue.

Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

Steinkobbe.

Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

Rosenfink.

Foto: Magnus Törnnes

Stortare.

Landskap

Naturen i Jomfruland nasjonalpark er formet av is og hav. Rullesteinstrendene og de glatte svabergene gjør det spennende å utforske landskapet. På Jomfruland og Stråholmen finner vi landbruksjord med lang vekstsesong og frodige beiter.

Spor etter istiden

For over 10 000 år siden var hele Norge dekket av en stor isbre. Kanten på denne isbreen var akkurat her på Jomfruland, og vi kan fortsatt se tydelige spor etter isbrens krefter. Da isbreen smeltet dro smeltevannet med seg steiner, grus og sand til brekanten og dannet en rygg av disse løsmassene. Opprinnelig lå denne ryggen 130 meter under havet, men da isen smeltet, hevet landet seg. Etter tusenvis av år med påvirkning fra bølger og vind ligger det nå kun store rullesteiner igjen på yttersiden av Jomfruland, mens vi på lesiden på innsiden av øya finner flotte sandstrender.

Rullesteinstranden på Jomfruland er nesten 7 km lang og er den lengste, åpne rullesteinstranden ved Skagerrak.

Unikt kulturlandskap

Det har vært drevet jordbruk i flere hundre år på Jomfruland. Til å gjerde inn beitedyr brukte man rullesteiner for å lage steingjerder. Steingjerdene deler inn landskapet på Jomfruland og Stråholmen og gir det særpreg. Sammen med den beitepregede skogen er dette et av de mest unike kulturlandskapene vi har i Norge.

Foto: Haakon Sundbø

Kulturlandskap på Jomfruland.

Velkommen inn, ta vare på naturen

Velkommen på tur i nasjonalparken! Her er det rom for mange om vi tar hensyn til folk og natur rundt oss. Nasjonalparkene er det beste av norsk natur. Vernet bidrar til å ta godt vare på landskapet og mangfoldet av dyr og planter. Slik kan vi fortsette å samle gode turminner også i framtida.

Allemannsretten. I utmark kan du gå hvor du vil og du kan slå opp telt eller hengekøye så lenge det er over 150 meter fra bebodd hus eller hytte. Det er likevel ikke tillatt med telt eller hengekøye nord for Øytangen gård og på Sandbakken lenger sør. I nasjonalparken kan du gå, sykle, padle eller bruke båt hvor du vil. Unntak er i områder der sjøfugl har egg og unger. Områdene er skiltet på stedet.

Kulturminner er beskyttet mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

Søppel. Husk å rydde opp etter deg og ta med deg søppel hjem.

Bålbrenning og bruk av grill rett på bakken er ikke tillatt. Unntak er i anlegg laget spesielt for det.

Jakt og fiske. I nasjonalparken kan du jakte og fiske som i sjø- og utmarksområder ellers, etter gjeldende lovgivning. Det er tillatt å fiske og sanke skjell og skalldyr. Det er ikke tillatt med jakt på sjøfugl i en sone nord for Stråholmen og i enkelte andre områder.

Hunden er velkommen med på tur. I nasjonalparken er det båndtvang hele året. Ta hensyn til vilt, beitedyr og mennesker året rundt.

Framkomstmiddel med motor på land er ikke tillatt. Du kan kjøre motorbåt i hele nasjonalparken med unntak av i egne soner for sjøfugl fra 15. april til 15. juli.

Bruk redningsvest ombord i småbåter.

God planlegging gir gode turopplevelser!

Jomfruland nasjonalpark

Kartinformasjon Jomfruland nasjonalpark

Velkommen inn i naturen

Dette er et kart utviklet for merkeavaren Norges nasjonalparker. Alle norske verneområder, uavhengig av vernekategori, er en del av denne merkeavaren. Disse kartene er utviklet ut fra kunnskap om hvordan verneområdet

blir brukt og hvilke områder som er sårbare for besøk - grunnlaget for besøksforvaltningen. Dette kartet er ikke et turkart, men gir deg en oversikt over tilbudene i det aktuelle verneområdet og området rundt.

Startpunkt

Tårnbrygga

Ved Tårnbrygga på Jomfruland finner du informasjon om nasjonalparken og hva du kan oppleve. Tårnbrygga ligger midt på øya og er et utmerket startpunkt for turer inn i nasjonalparken. Herfra er det kort veg til landemerket Jomfruland fyr, tilrettelagte badeplasser, serveringssteder, rullesteinstrender og vakre skogshagemarker. Du kommer deg hit med ferga fra Kragerø!

Informasjonspunkt

Kragerø

Kragerø by er for mange første stoppested for turen ut i Jomfruland nasjonalpark. På havna finner du nasjonalparkinformasjon og informasjon om opplevelser og aktiviteter i tilknytning til nasjonalparken. Herfra kan du ta turen ut til nasjonalparken med ferge som anløper ved Tårnbrygga og ved Aasvik brygge, begge på Jomfruland.

Informasjonspunkt

Nasjonalpark

Infopunktene er merket med infosymbolet i kartet og viser steder hvor det er utplassert infotavler med god og spennende informasjon for besøkende.

Tavlene gir informasjon om friluftstilbud, naturverdier og kulturlandskap.

Parkering

Serveringssted

Gjestebygge

Turisthytte, selvbetjent

informasjon

Tilrettelagt camping

Båtforbindelse

Overnatting

Bussknutepunkt

Utikkspunkt

Tilgjengelig tursti

Badeplass

Severdighet

